

TEATRIÕPETUSE AINEKAVA GÜMNAASIUMILE

1. Üldalused

Teatriõpetus on valikaine, mis koosneb kolmest kursusest: eesti teatri ajalugu, etenduse analüüs, väljendusõpetus. Ühe kursuse maht on 35 õppetundi. Õpetaja võib nende seast valida kas ühe, kaks või kolm kursust, silmas pidades enda eeldusi ning õpilaste huvisid ja vajadusi. Võimalik on ka kolme kursuse õppesisu loovalt kombineerida, näiteks siduda temaatiliselt haakuvaid peatükke erinevatest kursustest. Teatriõpet on soovitatav integreerida kirjandus-, kunsti- ja muusikaõpetuse, eesti keele või mõne võõrkeele õppe ning Eesti ajalooaga.

2. Õppe-eesmärgid

Teatriõpetusega taotletakse, et õpilane:

- huvitub teatrist kui kunstiliigist;
- kujuneb kultuurseks ja asjatundlikuks teatrivaatajaks;
- omandab oskuse orienteeruda tänapäeva teatris;
- tunneb kultuuriaruteludes osalemiseks vajalikku mõistevara;
- arendab oma empaatiavõimet, probleemide lahendamise oskust, loovust, esinemisjulgust ja –vilumust;
- hakkab praktilise draamategevuse kaudu tunnetama ja mõistma oma isiksuse eripära;
- arendab oma emotsionaalseid ja kommunikatiivseid oskusi.

3. Õppetegevused

Loetu arutelu. Info kogumine ja töötlemine. Referaadi kirjutamine. Etenduse vaatamine, analüüsimine ja tõlgendamine. Teatriarvustuse kirjutamine. Dramatiseerimine. Kirjandusteksti esitamine ja mõtestamine. Etüüdi ettevalmistamine, esitamine ja analüüs.

Olulised on aktiivõppe meetodid: rühmatöö, arutlused, diskussioonid.

4. Õppesisu ja õpitulemused

4.1. I kursus: EESTI TEATRI AJALUGU

Sissejuhatus: mis on teater? Teatraalsed elemendid eesti rahvatraditsioonis. Baltisaksa teatri mõju eesti kultuurile. Rahvusliku teatri teke ärkamisajal, selle eeldused ja põhjused. Kutselise teatri loomine 20. sajandi algul: Vanemuine (Karl Menning) ning Estonia (Paul Pinna ja Theodor Altermann). Eesti teatrimajad. Modernistlikud voolud eesti teatris 1920. aastail. Eesti dramaturgia roll 1920.-1930. aastate teatris. Nõukogude võimu poliitilis-majanduslikud ümberkorraldused 1940.–1950. aastail ja nende mõju teatrile. Lavastajateatri teke 1950.-1960. aastail: Voldemar Panso ja Kaarel Ird. Psühholoogiline ja olustikurealism teatris. Eesti teatriuendus (modernismi teine tulek) 1960/70. aastail ja selle areng 1970. aastail: Evald Hermaküla või Jaan Tooming või Kalju Komissarov jt. Metafoorteater. Teater ja rahvuslik dramaturgia Nõukogude Eestis. Eesti ja maailmakirjanduse tüvitekstide tähtsamaid teatritõlgendusi. Panso koolkonna lavastajad: Mikk Mikiver või Priit Pedajas või Elmo Nüganen. Teatri kaks äärt – Merle Karusoo ja Mati Undi režii. Teater taasiseseisvunud

Eestis: muutused teatrisüsteemis ja -esteetikas. Lavastajaid nüüdisteatris. Postmodernistlik teater. Muusika- ja tantsuteatri arengu peajooni. Kokkuvõtte sellest, mis on teater.

Õpilane:

- tunneb eesti teatri ajaloo tähtsamaid sündmusi ja isikuid;
- oskab seostada teatri-, kirjandus- ja kunstiprotsessi;
- oskab näha majanduslike ja poliitiliste jõudude mõju kultuurielule;
- tunneb teatri põhimõisteid;
- oskab koguda, süstematiseerida ja analüüsida kultuuriajaloolist materjali.

4.2. II kursus: TEATRIKUNSTI SPETSIIFIKA. ETENDUSE VASTUVÕTT, ANALÜÜS JA KRIITIKA.

Teater kui institutsioon. Teater kui kunstileik (võrdlus teiste kunstide, eeskätt kirjanduse ja filmikunstiga). Teater kui meedium (võrdluses televisiooni, kino, videoga). Kuidas sünnib lavastus: kirjaniku, lavastaja, näitlejate, kunstniku jt roll teatriprotsessis. Teatrikeel: ruumipoetika ja näitlejapoetika. Tähtsamad väljendusvahendid: lavakõne, miimika, žestid, liikumine, kostüüm, grimm, lavakujundus, valguskujundus, muusika- ja helikujundus jm. Lavastajatöö. Teatrikunsti erinevad liigid: sõna-, muusika- ja tantsuteater, tegevuskunst. Teatripublik. Etenduse vastuvõtt. Etendus kui sotsiaalne ja kunstiline sündmus. Etenduse analüüsi võimalusi. Teatrikriitika, teatriajalugu, teatriteadus.

Õpilane:

- mõistab teatri kultuuriväärtust;
- tunneb teatri põhimõisted ning teatrikunsti spetsiifikat;
- oskab sõnastada oma vaatamiskogemust, arutleda nii teatrietenduse kui ka filmi üle, analüüsida nende kujundikeelt;
- oskab koguda, süstematiseerida ja analüüsida kultuuriinfot.

4.2.III kursus: VÄLJENDUSÕPETUS

Enesetunnetuse ja -väljenduse praktika

Inimene kui märk. Hingamine. Lõõgastumine. Mitteverbaalsed väljendusvahendid: miimika, žestid, poos, kõnnak. Verbaalne eneseväljendus: artikulatsioon, intonatsioon, hääletugevus, tämber, pauseerimine, rõhutamine, rütm. Partneri tunnetamine. Grupi tunnetamine. Ruumi tunnetamine.

Teatrispetsiifilised teadmised ja oskused

Pantomiiim. Koomikavõtted: situatsiooni-, sõna- ja karakterikoomika. *Commedia dell'arte*. Improvisatsioon. Monoloog. Dialoog. Maskiteater. Rollikujundamine (Stanislavski ja Grotowski). Dramatiseering. Misanstseen. Teatrimärk. Tants (uus tants). *Performance* ja *happening*.

Õpilane:

- tunnetab oma isiksuse tugevaid ja nõrku külgi, oskab oma tugevusi rakendada ja toime tulla puudustega;

- suudab valitseda oma keha, häält ja miimikat ning teha publiku ees ennast
- kuuldavaks/nähtavaks/arusaadavaks;
- oskab kultuurinorme arvestades valida sobivat käitumisviisi;
- suudab käivitada oma loomingulised ressursid probleemile erinevate lahendus
- variantide leidmiseks ning suhtuda vajadusel olukorda mänguliselt;
- tunnetab suhtluspartnerit, oskab määratleda grupiatmosfääri ja oma positsiooni grupis;
- oskab tõlgendada teatrimärke ja tunneb teatriterminoloogiat;
- on huvitatud kaasaegsest teatrist.